

Sarasolaren "Poemagintza" dala ta, Zotaletari erantzuna

Poemagintza liburua artu ta biharamunean, Amaya andereñoa etorri jatan etxera, emozionaturik, hain poema liburu ederra agertu zalako. Neu be poztu nintzan, holako liburuentzat arrera* ona sortzen asia dalako. Beraz*, nok esan, ez dala praktikoa? Hemendik ikusi, solo guztietan ez dauala emon frutu bardina. Arlo guztietan ez da izan elkorra.

Minorientzat eгина dala? Ta zer? Minorientzakorik ba ez ote dogu egin behar? Ta egiten ez bada, zelan jaso kultura mailea? Zelan eta non ase euren egarria begira dagozan poeta errezagoak?

Ni legez asko izango dira Euskalerrri zabalean, behar-bada uste dan baino gehiago. Eta gu beti poeta errezak irakurtzera kondenatuak egongo ginan, holako libururik argitaratuko ez balitz. LUR-en arpedun askok sorkunde mugetara begira dagoan poesiaren lorratzik be ez leuke artuko; eta, era honetara, aukera hori eta gure bezalakoei goragoko kultura mailea lantzera laguntzen deusku. Eta era guztiak lantzeak emoten deutso edozein izkuntzaren literatureari nortasunezko aberastasuna.

Zotaletak eskatzen dauan poesia mailea betetzeko, hor dagoz beste poeta batzuek, euren gogoia betetzeko Sarasolaren legezkoak beharko dituenak, gero euren aldetiko lana erriari eta gaur egungoari begira eskainiko dabenak. Gehiago edo gutxiago, edozein poetak profeta kutsua behar dau. Kutsu hau Sarasolaren emoitzen gehiago izatea, onuragarria dala uste dot gure lurretarako. Atzekoarekin

ahaztu behar ez badogu be, aurrera begiratu behar dogu. Bai, gaur eta hemen, baina lehengoa haintzat eta geroari aurrera begira, poesiaren arloan gutxienez. Eta alde honetatik ezin geinke esan, Ibon ez dala praktikoa. Nik behintzat hala uste, ba dala praktikoa.

Eta ez eskatu inoiz poeta bati berarena ez dan bidetik joatea. Poetak berak bilatzen dauan bidetik joan behar dau. Bai, ondo dagoz Zotaletaren bezalako ikus-moldeak, ondo dagoz zenbait eratako kritikak, poetei euren bideak argitzeko izan leitekezalako. Baina ez eskatu inoiz berarena ez dan bidetik joaterik. Ez eskatu beste era bateko egin-kizunik, Hori ez. Juan Antonio Aranburuk ANAITASUNA-ren zerbaki berean (183 zenb., 1970-2-28) lehenengo orrian, "Dei zoli bat" izenezko artikuluan dinoan legez: "Nire eritxiz, persona bakoitzak bokazino bat dauka, bokazinoa ez baita* abade, monja edo fraileen monopolioa. Eta bokazinoa erriaren dei bat da. Bakoitzak, bere munduaren aurrean eta aurrean daukan errealidade hori aztertuaz, erantzun bat emon behar dau, ahal badau (bokazinoaren bigarren elementua). Beraz*, ahalmen batzuek eta beharri-zan batzuek osotzen dabe bokazinoa".

Poeta bakoitza, bokazinoz da. Poeta bakoitzaren barruan, bokazinoak bere mota bereziak daukaz. Poeta bakoitzak bere bokazinoatik, euskaldun bakoitzak beretik legez, eskainiaz joaten bagara, egon*seguru bihar obe batek argi egingo deuskula.

JUAN SAN MARTIN

Intelektual horreek

Gaur goizean ikusi dot. Kaletik joian, dotore jantzita, beturreko ilun berde dirdiratsu batzuek sudur* gainean. Aitarene seme aundikia zan mutila.

Nok ezagutu horrengan nire txikitako ezagun ha, kolegioan interno egoana? Ha baserri batetik etorri barria zan eta nekez egiten eban erderaz; ta egiten ebana gainera, Kirikiñok "euskeraz usaineko erdera" bat zan. Bai, ondo gogoratzen naiz.

Ni, orduan, orain zazpi urte inguru, euskera ikasten asi nintzan, aurretik tutik bere ez nekian eta. Mutil hareri nire dudak jarten neutsazan, berak argitu eistazan. Gauzak bai aldatzen dirala denboreaz!

Kalean agurtu dodanean, ia ez nau ezagutu; jakina, zazpi urte asko dira. Euskeraz egin deusat eta berak, pixka bat arrituta, bardin erantzun deust, baina ez aise* ta erraz, nekez ta asko kostata baino; agirian egoan, ez ebala ohiturarik euskeraz egiteko.

Asko ikasi dodala urte honeetan esan deust eta ni une batean, bihotza penaturik, esateko egon naiz berak zenbat galdu ta "desikasi" dauan denbora berean. Ez deusat esan; zetarako? galduta egoan eta.

Denbora gutxi egin dogu alkarrekin eta esan deustanetik injenierutza laster amaituko dauala, irugarren kursoan dago ta,

Arro ebilen kaletik, Ez zan gutxiagorako! Oso mutil argia zan ta laster probetxuko gizona izatera elduko da.

Honetaz bere konturatu naiz. Ez jako gustatu nik euskeraz egitea. Desegoki ta arrotz* artean bezala sentidu da nirekin. Ba leiteke, oso posible da hau, nitaz erruki izatea bera, ni lako kaletar bat oraindik euskeraz (hako txotxolokeria!) entzun dualako.

Joan danean, ez dot burutik kendu izketa ta alkar topatze hau. Laster "injenieru" izango dan batek ez daki bere aita-amak irakatsi eutsoen izkuntzan ez idazten ez irakurten. Ez daki bere literaturearen barri, ez kultura ez ezer; ta kaletik joian, arro, oso arro, paper ta titulu batzuetan asko dakiala eta kurso batzuek egin dituala ipini deutsoelako.

Beroneri errian "Don Jose" edo "Don Pedro" esango deutsoe edo *jauna* ta *berori*. Ta berak eta beste askok sinestu egingo dabe hori. Izena andi, izana txiki: hau bai egia andia!

Zoro erria da gurea, itxuraz, analfabeto izena baino merezi ez dauanari hain anditzat eta jakituntzat eukiteko. Ez dot pentsatzen inon bere ez-jakinaz inor arrotzen danik. Baina Euskalerrria guztiz diferentea dogu, duda barik.

XABIER KINTANA